

ДОМ ТАМ, ДЗЕ СЭРЦА

Грамадскае аб'яднанне "Здаровы выбар" мяняе старыя падыходы да працы ў сем'ях з праблемай алкаголю.

фота: Юлія Мацкевіч

Сэрца дзіцяці там, дзе яго дом. На жаль, з-за "дарослых праблем" кшталту алкагольнай залежнасці, гвалту, нястачы не ўсе дзеци шчаслівия дома. Але бацькоўскі дом адно лепшы за інтэрнат. "Нават калі бацькі п'юць, нават калі многія лічаць іх нядбалымі, дом для дзіцяці – самое лепшае месца. Мы хочам, каб дзеци заставаліся ў сваёй біялагічнай сям'і", – гаворыць Уладзіслаў Каўроў, старшыня арганізацыі "Здаровы выбар", лідар праекта "Дом там, дзе сэрца". Праект з такой назай перамог у конкурсі праектных працапоў, які EuropeAid праводзіць штогод і які называецца "Няўрадавыя арганізацыі і мясцовыя органы кіравання ў дзейнасці па развіцці". Праектная праграма разлічана на 3 гады і мае вельмі амбітныя планы па вырашэнні і мінімізацыі наступстваў "дарослай" сацыяльнай праблемы алкагалізму для дзяцей. Канфе-

рэнцыя "Дом там, дзе сэрца" – першае з праектных мерапрыемстваў – адбылася ў Мінску ў красавіку.

"Забраць дзіця з сям'і" – гэта да нядаўняга часу адзінае і самае распаўсюджанае раашэнне, якое прымалі дзяржаўныя сацыяльныя службы ў выпадку складанай сітуацыі. Удзельнікі канферэнцыі "Дом там, дзе сэрца" адмаўляюцца ад старой парадыгмы. Сацыяльныя работнікі, грамадскія дзеячы, псіхолагі і прадстаўнікі мясцовых улад з Мінска і рэгіёнаў, а таксама міжнародныя эксперты прыйшлі да высновы, што дзіця пры любой магчымасці трэба пакінуць дома, а над праблемай працаўваць з дарослымі. Но якая б ні была сітуацыя, галоўнае для дабрабыту дзяцей – гэта сям'я. А высілкі дзяржаўных і грамадскіх установ маюць толькі другасную ролю.

Для ўдзелу ў праекце арганізатары абрали гарады ў Баранавіцкім, Аршанскім, Лідскім,

Барысаўскім і Шклоўскім раёнах, ахапіўшы такім чынам усе вобласці краіны. Праблема алкагалізму на тэрыторыі гэтых раёнаў стаіць надзвычай востра. З іншага боку, там устойліва працяглы час працујуць групы самадапамогі аб'яднання "Ананімныя алкаголікі". Выкарыстанне рэсурсу гэтых груп у працы з алкагалізаванымі сем'ямі – адметнасць праекта "Дом там, дзе сэрца". "У групы самадапамогі ўваходзяць людзі, якія пераадолелі алкагольную залежнасць і застаюцца цвярозымі, – гаворыць Уладзіслаў Каўроў. – Яны гатовы падзяліцца сваім досведам, як захаваць цвярозасць і жыць поўным, шчаслівым жыццём".

У вырашэнні задач праекта ініцыятары спадзяюцца на падтрымку арганізацыі з Нідэрландаў International Child Development Initiatives (www.icdi.nl). На канферэнцыі ў Мінску еўрапейскіх партнёраў "Здаровага выбару" прадстаўлялі галоўны праграмны

У межах праекта плануеца, што:

- 400 спецыялістай па апецы над дзецимі палепшаць свае навыкі па ахове і ўмацаванні сям'і.
- 300 дзяцей ва ўзросце 3-15 гадоў у рызыкоўым сацыяльным становішчы з 5 праектных рэгіёнаў атрымаюць падтрымку спецыялістай.
- 100 алкагалізаваных сем'яў, дзеци якіх змешчаны ў прытулак, альбо сем'і, якія знаходзяцца пад пагрозай страты дзяцей, атрымаюць падтрымку спецыялістай, што дапаможа вярнуць дзяцей дадому альбо стварыць для іх прымальныя і бяспечныя ўмовы для жыцця.
- 1500 дзяцей атрымаюць палепшае сямейна становішча ў выніку працы спецыялістай у 2016-2021 гадах.
- 350 сем'яў з проблемай алкаголю зробяць крокі да аздараўлення.

менеджар ICDI Рутгер ван Аўдэнховен і дзіцячы психолаг Катэляйнэ Сілэвіс. Яны правялі майстар-клас для беларускіх калег. "Праект "Дом там, дзе сэрца" ўнікальны тым, што мы, напэўна ўпершыню ў Беларусі, выкарыстоўваем еўрапейскія тэхналогіі, каб справіцца з праблемай алкагалізму ў сям'і", – адзначае Уладзімір Каўроў. – У еўрапейскіх калег вельмі разумна і мудра выбудаваная сістэма, якая дазваляе пры адносна аблежаваных ресурсах прыцягнуць да вырашэння праблемы вельмі шмат людзей".

У аснове еўрапейскага падыходу – праца не з залежнай асобай, а з усёй сям'ёй – мамай, татай і дзецимі. Плануеца, што 20 удзельнікаў трэнінгу распаўся дзяцям новыя ідэі сярод сваіх калег у рэгіёнах.

Больш за 80% удзельнікаў канферэнцыі "Дом там, дзе сэрца" – жанчыны. Эксперты з Нідэрландаў паведамілі, што і ў іх краіне "сацыяльны работнік" – так-

сама жаночы занятак. Што трэба, каб зрабіць гэтую працу больш прывабнай для мужчын? "Трэба больш павагі да гэтай работы, а таксама павялічыць заробак сацыяльных работнікаў і ў Беларусі, і ў Нідэрландах. Гэта вельмі ціккая і адказная праца", – гаворыць Катэляйнэ Сілэвіс.

“Дзэці ва ўсім свеце пакутуюць ад праблемы алкагалізму бацькоў. Але для кожнага дзіцяці ёсьць шанец мець нармальнае і добрае жыццё. Такіх прыкладаў шмат – як у Беларусі, так і ў Нідэрландах. Наша задача – дазнацца, што дакладна спрыяе вырашэнню праблемы".

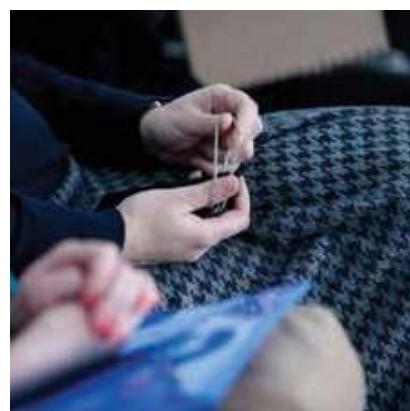
Катэляйнэ Сілэвіс, дзіцячы психолаг грамадскага аб'яднання Cardea Youth Care, Нідэрланды

Асабліва было падкрэслена, што чалавек, які працуе ў гэтай сферы, мусіць мець свае

ўласныя праблемы "закрытымі", гэта значыць вырашанымі. Толькі ў гэтым выпадку ён зможа дапамагчы іншым, упэўнены еўрапейскія эксперыты. Таццяна Пімкова, психолаг арганізацыі "Здаровы выбар", каардынатор праекта "Дом там, дзе сэрца", згодна, што невырашаныя асабістыя праблемы альбо наяўнасць негатыўнага вопыту штурхает сацыяльных работнікаў да памылак у працы. Паводле сп. Пімковай, на сённяшні дзень можна вызначыць трох асноўных хібы ў працы сацыяльных работнікаў як дзяржаўных, так і недзяржаўных структур:

• Адсутнасць індывідуальнага падыходу да сям'і і спроба выкарыстаць "шаблон", у той час як прычына, якая прывяла сям'ю да праблемы алкагалізму, у кожным выпадку розная.

• Ігнараванне індывідуальных эмацыйных і ўзроставых

асаблівасцяй дзяцей. Акрамя таго, блізкія сваякі – бабулі, дзядулі, цёткі, дзядзыкі ды іншыя – не разглядаюцца як становуучы чыннік, які можа паспрыяць вырашэнню праблем у жыцці дзяцей.

• Агрэсіўныя паводзіны спецыяліста з-за таго, што сам сацыяльны работнік мае негатыўны асабісты досвед у гэтай сферы.

“Дом – гэта сэрца сям’і. Мы хочам паступова і мякка пакашаць сем’ям з праблемай, што мы прыйшли да іх, каб дапамагчы, а не для таго, каб пагражжаць ці караць,” – тлумачыць сутнасць праекта сп. Пімкова.

У Мінскай вобласці зараз 3,5 тысячы дзяцей з 2 тысяч сямей знаходзяцца ў сацыяльна-небяспечным становішчы. Каля 50 дзяцей у месяц сацыяльныя службы Мінскай вобласці забіраюць з сем’яў, але 60% з іх вяртаецца дадо-

му. “Мы імкнемся не змяшчаць дзіця ў прытулак, – кажа Ала Кардаш, намеснік старшыні Камісіі па справах непаўнагадовых Мінаблывыканкамама.

– Напрыклад, у мінулым годзе ў Жодзіна ніводзін дзіцёнак да З гаду не быў змешчаны ў дом дзіцяці, а трапіў у адну з “дзяжурных сем’яў”, якія заўсёды гатовы прыняць дзіця. Мы разумеем, што забіраць дзіця з сям’і ў гэты перыяд жыцця нельга – гэта не адпавядае яго інтарэсам”.

Па словам Алы Кардаш, межведамасны падыход, якія вызнаюць арганізаторы праекта “Дом там, дзе сэрца”, адзіны магчымы шлях для паляпшэння ситуацыі. “Дзякуючы гэтаму праекту ў рэгіёнах можа быць створана каманда адзінадумцаў, у якую ўвойдуць супрацоўнікі тэртыярныя службы сацыяльнага абслугоўвання, устаноў адукацыі, міліцыі і інш., – гаво-

рыць Ала Сяргеевна. – Каб усе бачылі адну мэту і ішлі аднымі шляхам”.

“У працы з алкагалізаванай сям’ёй трэба пачынаць з павагі”, – працягвае думку Уладзіслаў Каўроў. Ён лічыць, што зараз існуе заганны стэрэатып, з-за якога залежныя людзі ўспримаюцца як не годныя павагі... “Але, выслушайшы такіх людзей, разумееш, што павага – гэта ключавы момант, з якога пачынаецца вырашэнне праблемы і пабудова адносін”, – кажа Уладзіслаў. Ён прызнае, што алкагалізм – гэта праблема на ўсё жыццё. “Залежны чалавек ніколі не стане абыякавым да алкаголю. Але пры гэтым ён можа захоўваць цвярозасць і жыць нармальным шчаслівым жыццём,” – гаворыць сп. Каўроў.

Больш пра праект “Дом там дзе сэрца” [на www.choice.by](http://www.choice.by). ■